

Animal welfare, etológia és tartástechnológia

Animal welfare, ethology and housing systems

Volume 7

Issue 4

Különszám

Gödöllő
2011

POSTAGALAMBOK VERSENYTELJESÍTMÉNYÉRE HATÓ KÖRNYEZETI TÉNYEZŐK

Gáspárdy András¹, Bárdos István², Nyitrai Gabriella¹

¹Szent István Egyetem, Állattenyésztési, Takarmányozástani és Laborállat-tudományi Intézet,
1078 Budapest, István u. 2.

²Magyar Postagalamb Sportszövetség,
1076 Budapest, Verseny u. 14.
Gaspardy.Andras@aotk.szie.hu

Összefoglalás

Hazánkban 1882-ben alapították meg a Columbia Galambtenyésztők Egyesületét azzal a céllal, hogy olyan galambokat tenyészessenek, amelyek gyors röptűek és biztonságosan visszatálnak a dúcukba. A szerzők feldolgozásukkal Horn professzor vizsgálatait folytatják, és egyben tisztelettel adóznak szellemisége előtt születésének 100. évfordulója alkalmából.

A vizsgálati állomány 53 (32 hím és 21 tojó) 2004 és 2008 között kelt, fészekmódszerrel versenyztetett galamb volt. A versenyadatok mellett kigyűjtötték a meteorológiai adatokat is. A modell kialakításakor tekintettel voltak több olyan tényezőre (ivar, dúctávolság, életkor, feleresztés ideje, napi átlaghőmérséklet, legnagyobb szélesebség) is, amelyeket nem igazolt hatásuk miatt elhagytak a modellből.

A versenyút típusának és a széliránynak a hatása igazolt ($P < 0,001$). Az évjáratú fiatalok rövidtávon elmaradtak a felnőttek rövid-, közép- és hosszútávú eredményeitől. A délkeleti szél bizonyult a legkedvezőbbnek, mert ez jelentett hátszelet. A levegő feleresztés kori hőmérsékletének hatása szintén igazolt ($P = 0,015$); a hűvösebb időben indított madarak gyorsabban érkeztek haza.

A szerzők a jövőben érdemesnek tartják a verseny- és edző utak alkalmával az időjárás tényezők fokozottabb figyelembevételét.

Environmental factors affecting the racing performance of homing pigeons

Abstract

In Hungary, the Association of Pigeon Breeders <Columbia> was established in 1882 with the aim to develop such pigeons, which are fast flying and find their way safely back to the columbarium themselves. With this investigation the authors continue the researches of Professor Horn as well as they pay respect to his intellectuality on the occasion of centenary of his birth.

There were 53 (32 males and 21 females) drawn into the evaluation, which were hatched between 2004 and 2008, and racing on the natural system (in pairs with nest). Besides the pedigree and flying data, the meteorological details were collected. On the course of the model construction the authors considered more such factors (gender, flying distance, age, time of release, daily average temperature, highest wind speed) too, which were later taken out from the model because of their statistically unproven effect.

The effect of flight type and of wind direction were proven statistically ($P < 0.001$). The youngest age-group at the shortest distance fallen behind the short-, medium- and long distance performances of older birds. The wind coming from the northwest turned out to be the best because this was equivalent to tail wind. The effect of the air temperature at the release was also significant ($P = 0.015$); birds which started at cooler temperature arrived back to the loft earlier than birds started at higher temperature.

In the future, the authors keep the consideration for meteorological information in an increased degree important.

Bevezetés

A hobbi postagalambtartás 1815 és 1825 között Belgiumban alakult ki azzal a céllal, hogy olyan galambokat tenyészzenek ki, amelyek gyors röptűek és biztonságosan visszatalálnak a dúcukba. Hazánkban 1882-ben alapították a Columbia Galambtenyésztők Egyesületét. E szövetség később kettévált, s egyik ága lett a mai Magyar Postagalamb Sportszövetség. A postagalambászat fáradozásait feledteti a szép és győztes galamb látványa. A téli postagalamb-kiállításokon pedig felemelő érzés látni az őszi vedlés utáni „új ruhában” pompázó kedves kis állatokat.

Feldolgozásunkkal Horn professzor vizsgálatait folytatjuk, és egyben tisztelettel adózunk szellemisége előtt születésének 100. évfordulója alkalmából.

Anyag és módszer

A vizsgálati madarak Nyitrai Ferenc postagalambásznak a kiváló nemzeti- és zóna eredményeket elért tiszakécskei állományából (Dél-Tisza Tagszövetség U-12-es Csongrádi Egyesülete) kerültek ki. A dúcok és az ablakok tájolása délkeleti irányú, a lehető legkedvezőbb, mivel így a reggeli nap besüt a galambházba, viszont a többnyire nyugatról érkező nedves szél nem fúj be oda. A többéves („öreg”) galambok dúcában fészekülőkék találhatóak. A tenyészet az úgynevezett természetes módszerrel (fészekmódszerrel) versenyezteti galambjait. Ez azt jelenti, hogy a galambok, mint szülők párban költik vagy nevelik a fiókákat, de eközben még versenyeken is részt vesznek.

A galambok saját keverőüzemben előállított (és „Champion, bajnokok takarmánya” néven forgalmazott) magkeveréket kapnak, melynek napi mennyisége és összetétele az adott élethelyzetnek megfelelően alakul. A versenyző madarak tápkeveréke zsírban gazdag magvakból áll, mivel energiaforrásként a zsír jobban hasznosul, mint a szénhidrátok. A téli takarmányadagot tízféle termék alkotja; ebben a napraforgó szolgál energiaforrással (azonban kerülendő a téli túletetésből származó elhízás). Jelentős mennyiséget képvisel még a takarmánykukorica (40 %, ami könnyen emészthető szénhidrátokhoz juttatja a madarakat) és az árpa (ami szintén alacsony zsírtartalmú, ugyanakkor kiváló beltartalmi mutatókkal jellemezhető).

Vizsgálatainkhoz 2004 és 2008 között kelt, származással, versenyeredményekkel rendelkező egyedeket, összesen 53-at (32 hímét és 21 tojót) válogattuk ki. A galambok versenyeredményeit a Dél-Tisza Tagszövetség honlapján lévő díjlistából gyűjtöttük össze (a versenyek alkalmával a mikrochipes lábgyűrűvel azonosított galambok repülési idejét elektronikus versenyóra mérte).

A versenyeredményre feltételezésünk szerint ható, visszamenőleges meteorológiai adatokat (feleresztési hőmérséklet, napi középhőmérséklet, versenyzéskori szélirány és –legnagyobb szélsebesség) az Időkép- és az Országos Meteorológiai Intézet weboldalairól szereztük meg.

Az adatfeldolgozás során a madarak egyedi korrigált teljesítményét (a sebesség tenyészértékét) becsültük egyedmodell segítségével az alábbi tényezők figyelembe vételével:

A versenyút típusa

A versenyeken négyféle távon lehet indulni, mégpedig rövid-, közép- és hosszútávon, illetve maratonin. Vizsgálatunkban megkülönböztettük az évjáratú fiatalok rövidtávú versenyét (pl.: Budaörs, Győr, Rajka), valamint az idősebbek rövidtávú- (pl.: Ágfalva, Győr, Komárom), középtávú- (pl.: Brno, Jihlava, Hradec Kralove), és hosszú távú (pl.: Praha-Chodok, Szczecin, As) versenyeit.

A feleresztés hónapja

Általában májustól júliusig az idősebb egyedek, míg augusztusban és szeptemberben az évjáratú fiatalok versenyeznek.

A szélirány

A feleresztéskor, illetve az út során tapasztalt uralkodó szélirány alapján három csoportot hoztunk létre: hátszél, oldalszél és szembe szél. Miután a galambokat a dúchoz viszonyítva általában északnyugati irányból eresztették fel, így a délkeleti irányú szél, ha fúj, adott hátszelet a hazatérés során.

A modell kialakítása során tekintettel voltunk egyéb tényezőkre (a galamb ivara, a dúctávolság, az egyed versenyzéskori életkora, a feleresztés időpontja, a napi átlaghőmérséklet, legnagyobb szélesség) is, azonban ezeket nem igazolt hatásuk következtében kivettük a modellből.

Eredmények és értékelés

Eredményként az alábbi hatásokat mutatjuk be (1. táblázat). A teljes vizsgálati állomány átlagos korrigált sebessége 1242,2 m/perc.

1. táblázat: A hatások bemutatása

hatások	a sebesség tenyészártéke, m/perc
versenyút típusa:	
fiatal - rövid táv	-104,1
idősebb - rövid táv	51,2
idősebb - közép táv	17,9
idősebb - hosszú táv	35,0
feleresztés hónapja:	
május	-24,4
június	-31,9
július	30,4
augusztus	90,8
szeptember	-64,9
szélirány:	
hátszél	169,2
oldalszél	-55,8
szembe szél	-113,3

A versenyút típusának, hosszának hatása a versenyteljesítményre szignifikáns ($p < 0,001$). A fiatalok ugyan az „öregék” rövidtávjának megfelelő hosszúságú utakat repültek, de teljesítőkéességük és

tapasztalatlanságuk miatt - a vártnak megfelelően - elmaradtak azokétól. A felnőttek között a versenyút távolságának nem volt számottevő hatása a sebességre.

A *feleresztés hónapjának hatása* a sebességre. A galambok leggyorsabban augusztusban repültek, valamivel gyengébben, de még mindig jól teljesítettek júliusban. Májusban, júniusban és szeptemberben viszont lassabban repültek. A hónap hatása a versenyteljesítményre a 10 %-os hibahatár körüli volt ($p=0,117$). A galambok májusban és júniusban nyújtott gyengébb teljesítményének egyik lehetséges oka az, hogy még kevésbé szoktak hozzá a versenyzés során őket érő terheléshez. Viszont a gyengébb teljesítményt az ebben a hónapban tapasztalható szeszélyesebb időjárással is lehet magyarázni, illetve mindezek együttes hatása is okozhatja azt. Szeptemberben a fiatalok versenyeztek, akik tapasztalatlanabbak, illetve szervezetük még fejlődésben van, így általában gyengébben teljesítenek, mint kifejlett korukban.

Szélirány hatása. A délkeleti-, déli- és keleti irányú szél bizonyult a legkedvezőbbnek, mert ez jelentett hátszelet. Ennél kedvezőtlenebb volt az északkeleti- és a délnyugati szél. A legkedvezőtlenebbek az északnyugati-, északi- és nyugati irányú szelek voltak, mivel ezek teljes szembe szelet adtak. Az eredmények a vártnak megfelelően alakultak. A széliránynak a sebességre szignifikáns hatása volt ($p<0.001$).

A levegő induláskor mért hőmérsékletének hatása. A napi átlaghőmérsékletnél nagyobb hatással volt a galambok teljesítményére az induláskor mért hőmérséklet ($p=0,015$). A hűvösebb időben (15 °C körül) indított galambok gyorsabban érkeztek haza, mint a magasabb hőmérsékleten (20 °C körül) feleresztettek.

Következtetések és javaslatok

Következtetésként elmondható, hogy az ivar hatását tekintve, eredményeink egyeznek többek megállapításával, akik szintén nem találtak különbséget a két ivar között sem közép, sem hosszú távon. Sokan tapasztalták az utaztatás alatti elégtelen ellátás miatt, hogy a kevesebb energiát fogyasztó tojók - főleg hosszútávon - előnybe kerülhetnek a hímekkel szemben. A hímek előnye hátszélben jelentkezik, mivel nagyobb a szárny-fesztávolságuk. *Anker* szerint a hím olimpikon galambok feminin jelleget mutattak. Ugyanakkor az is igaz, hogy a galambászok zöme kétszer annyi hímet indít, mint amennyi tojót, vagyis a tojók közül csak a legjobbak indulhatnak. *Ám Horn* nagyfokú, szaporodási életszakasztól függő ivari különbségeket tapasztalt a galambok röpteljesítményében.

A röpteljesítményre gyakorolt külső környezeti hatások eredményéből azt a következtetést vonhatjuk le, hogy a verseny- és edző utakat alkalmával a feleresztést a hőmérséklet figyelembe vételével a hűvös, hajnali órákra érdemes megszervezni. Elképzelhetőnek tartjuk, hogy ennek gyakorlati

megvalósítása nem egyszerű, hiszen a feleresztés idejét elsősorban az óra állása határozza meg. A feleresztés ideje általában hajnali öt és hat óra közé esik (ezért az állat cirkadián ritmusának hatását nem tudtuk vizsgálni), így nyáron gyakran előfordulhat, hogy már 15 °C feletti hőmérsékleten engedik fel a galambokat. A feleresztés napjának megválasztásában a jobb repülési teljesítmény érdekében az indítási hőmérséklet mellett több időjárási tényező (pl. szélirány) előrejelzésének fokozottabb figyelembe vételét tarjuk érdemesnek.

Gyakran akár még a legjobb galambok is elvesznek a szélsőséges időjárás miatt. Esőben, ködben, meleg ellenszélben, kánikulában a galambok gyengén tájékozódnak, és sokkal előbb elfáradnak. A szél erőssége befolyásolja a galamb repülésének gyorsaságát. A galamb nyugodt időjárás mellett repül a legjobban (a szélcsendet a hátszéllel közös csoportban vettük figyelembe). Hátszél esetén magasan, ellenszélnél alacsonyan repül a galamb. Nem mindegy az eresztés iránya, illetve hogy át kell-e repülniük a Kárpátokon, vagy sem. Az 1970-es években a galambokat Romániából röptették, és onnan szinte mindig szembeszelet kaptak túlzottan megnehezítve a versenyt.

A galamb indulási kondícióját és versenyeseit a szállítási körülmények nagymértékben befolyásolják. Fontos, hogy a szállítás alatt az állatok inni és enni is kapjanak, s ne legyen zsúfoltság a ketrecükben; az állatvédelmi előírásoknak ekkor is maradéktalanul érvényesülniük kell! A legkisebb megbetegedés is csökkenti a repülési teljesítményt. Minthogy fennáll a veszélye annak, hogy a galambok szállítás közben is fertőződhetnek, ezért nem elegendő azokat csak a versenyszezon kezdetekor megvizsgálni. Az utazási idő alatt is állandóan ellenőrizni kell azokat, vajon nem mutatkoznak-e rajtuk a megbetegedések jelei. Amennyiben a galambot a szállítás alatt gyógyítani kell, úgy nem érdemes versenyeztetni. A szervezet egészségének és dinamikus egyensúlyának megtartása a tényleges versenyzési idő során is lényeges.